

2 Νοεμβρίου 2008

Η ατζέντα της Αθήνας
Διαφθορά και βιώσιμη ανάπτυξη
Τα αποτελέσματα της 13^{ης} Παγκόσμιας Συνδιάσκεψης κατά της Διαφθοράς
Αθήνα, 30 Οκτωβρίου – 2 Νοεμβρίου 2008

Πρόλογος

Περισσότεροι από χίλιοι τριακόσιοι σύνεδροι από 135 χώρες, εκπροσωπώντας τον ιδιωτικό και δημόσιο τομέα αλλά και την κοινωνία των πολιτών (μη κυβερνητικές, μη κερδοσκοπικές οργανώσεις) συγκεντρωθήκαμε στην Αθήνα, από τις 30 Οκτωβρίου ως τις 2 Νοεμβρίου 2008 για να συμμετέχουμε στη 13^η Παγκόσμια Συνδιάσκεψη κατά της Διαφθοράς (IACC) με το κεντρικό μήνυμα «Καταπολεμούμε τη διαφθορά για να εξασφαλίσουμε ένα μέλλον με προοπτική ανάπτυξης και σταθερότητας».

Υπό τη σκιά του Παρθενώνα, εξετάσαμε τους τρόπους που η διαφθορά υπονομεύει τη βιώσιμη ανάπτυξη σε όλες τις μορφές της: πώς υποθάλπει τις συγκρούσεις και τη βία, πώς αλλοιώνει την αξιοποίηση των φυσικών πόρων και επιδεινώνει την κλιματική αλλαγή, πώς εμποδίζει την άμυνά μας, εμβαθύνει το χάσμα και διευρύνει τις ανισότητες σε παγκόσμιο επίπεδο.

Στο πνεύμα της ηθικής αναζήτησης, της δικαιοσύνης και των αξιών που ενέπνευσαν τους μεγάλους φιλοσόφους της αρχαίας Ελλάδας, προσπαθήσαμε με διάλογο και ανταλλαγή απόψεων να μάθουμε ο ένας από τον άλλο και να διαμορφώσουμε μαζί λύσεις στα ζητήματα της διακυβέρνησης και της βιώσιμης ανάπτυξης.

Θυμηθήκαμε τη 12^η Συνδιάσκεψή μας στη Γουατεμάλα το 2006 και συμφωνήσαμε ότι ακόμη καταβάλλουμε προσπάθειες για το ένα κόσμο δίκαιο και βιώσιμο. Με αφορμή την 25^η επέτειο των συνδιασκέψεων κατά της διαφθοράς θυμηθήκαμε την πρώτη μας συνδιάσκεψη στην Ουάσινγκτον το 1983. Ευχαριστήσαμε επίσης τους θερμούς οικοδεσπότες μας, την κυβέρνηση και τον λαό της Ελλάδας, και τη Διεθνή Διαφάνεια Ελλάδας για την εξαιρετική οργάνωση της Συνδιάσκεψης.

Αναγνωρίζουμε ότι βασιζόμαστε στη καινοτομία, στις πρακτικές και τα εργαλεία κατά της Διαφθοράς και ότι μεγάλο μέρος της δουλειάς μας επικεντρώνεται στην εφαρμογή και βελτίωσή τους, επισημάναμε όμως, από την αρχή, ότι αυτή η Συνδιάσκεψη αφορά κυρίως στους ανθρώπους και στον τερματισμό της φτώχειας, της αποξένωσης και της αστάθειας που καλλιεργεί η διαφθορά.

Η χρηματοπιστωτική κρίση

Τους τελευταίους μήνες του 2008, η ανθρωπότητα αντιμετωπίζει μια πρωτοφανή για την πρόσφατη ιστορία χρηματοπιστωτική κρίση. Φωτίσαμε την αλληλεπίδραση των πάντων σε ένα νέο επίπεδο, επισημαίνοντας ότι, η αποτυχία της αγοράς ξεπέρασε τα όρια της στεγαστικής πίστης, επεκτεινόμενη στη χρηματοπιστωτική και χρηματιστηριακή αγορά και την παγκόσμια οικονομία ευρύτερα.

Έχοντας μπροστά μας μια μακρά και επίπονη περίοδο ύφεσης, τα κέρδη των αναπτυσσόμενων οικονομιών ήδη εκμηδενίζονται και οι οικονομίες των λιγότερο ανεπτυγμένων χωρών πιέζονται ακόμη περισσότερο. Αναγνωρίσαμε τον κεντρικό

ρόλο που διαδραματίζει η διαφάνεια και τη σημασία της απόδοσης ευθυνών στον περιορισμό της κρίσης και της πρόληψης μελλοντικών προβλημάτων. Υπογραμμίσαμε ότι οι φτωχοί δεν μπορούν να υποστούν το κόστος της απληστίας και της κακοδιαχείρισης των διαχειριστών της οικονομίας στην άλλη άκρη του κόσμου και ότι η ανάπτυξη με καλύτερους ρυθμούς – για την οποία η καταπολέμηση της διαφθοράς είναι κεντρικής σημασίας – πρέπει να παραμείνει στην κορυφή των προτεραιοτήτων της ανθρωπότητας.

Στην έναρξη της Συνδιάσκεψης, ο πρωθυπουργός της Ελλάδας, Κώστας Καραμανλής, ο πρόεδρος του Παγκόσμιου Συμβουλίου κατά της Διαφθοράς, Barry O'Keefe, ο πρόεδρος της Διεθνούς Διαφάνειας Ελλάς, Κώστας Μπακούρης και η πρόεδρος της Διεθνούς Διαφάνειας, Huguette Labelle αναφέρθηκαν στην κρίση και στα ζητήματα απόδοσης ευθυνών που προκύπτουν από αυτή.

Αναφορικά με το κεντρικό θέμα της 13^{ης} Παγκόσμιας Συνδιάσκεψης, επισημάνθηκε ότι τόσο η οικονομική κρίση όσο και το ζήτημα της κλιματικής αλλαγής έχουν τις ίδιες ρίζες: τις πρακτικές της ανθρωπότητας που οδηγούν σε μη βιώσιμες λύσεις. Οι συμμετέχοντες συμφώνησαν ότι η οικονομική κρίση, μαζί με την αστάθεια και την «αιμορραγία» πλούτου που έχει επιφέρει, απειλεί να επηρεάσει το έργο στο οποίο έχουμε ταχθεί αλλά ότι η αποστολή μας παραμένει επείγουσα και κρίσιμης σημασίας.

Ειρήνη και ασφάλεια

Έγινε αντιληπτό ότι η διαφθορά υπονομεύει τη σταθερότητα με πολλούς τρόπους. Δεν επιτρέπει στα κράτη να λειτουργούν αποτελεσματικά και να υπηρετούν τους πολίτες τους, προωθεί την άνιση κατανομή του πλούτου και των ευκαιριών. Όταν οι βασικές ανάγκες και τα δικαιώματα δεν ικανοποιούνται εξαιτίας της απληστίας και των «υπόγειων» συναλλαγών, η οργή και τα βίαια αντίποινα είναι το πικρό αποτέλεσμα.

Στην διάρκεια της αντίστοιχης ολομέλειας και των σχετικών συνεδριάσεων προσπαθήσαμε να ξεπλέξουμε το μπερδεμένο κουβάρι της φτώχειας, της αποξένωσης και της βίας και να βρούμε νέες λύσεις για την αντιμετώπιση της διαφθοράς ως απειλής για την ασφάλεια της ανθρωπότητας.

Η διαφθορά, όπως επεσήμανε ένας ομιλητής, επιτρέπει την τρομοκρατία, το οργανωμένο έγκλημα, την κατάληψη εξουσίας (τα πραξικοπήματα), την παράνομη διακίνηση όπλων, ναρκωτικών και ανθρώπων. Η διαφθορά στο σύστημα δικαιοσύνης στερεί από τους πολίτες το δικαίωμα μιας δίκαιης δίκης και διευκολύνει την καταπάτηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Επικεντρώνοντας την συζήτηση στη σχέση μεταξύ διαφθοράς και καταπάτησης ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ένας ομιλητής παρατήρησε ότι αν συγκρίνει κανείς τις λίστες των 10 χειρότερων χωρών ως προς το δείκτη αντίληψης της διαφθοράς και των 10 μεγαλύτερων καταπατητών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων θα βρει εμφανέστατες ομοιότητες. Αναγνωρίσαμε την ανάγκη καλύτερης συνεργασίας ανάμεσα στα κινήματα κατά της διαφθοράς και υπέρ των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Οι συζητήσεις μας υπογράμμισαν ότι οι αρχές ανθρωπίνων δικαιωμάτων, περιλαμβανομένων των δικαιωμάτων ελευθερίας έκφρασης, συνεργασίας και συνάθροισης, δεν αξιοποιούνται επαρκώς στη μάχη κατά της διαφθοράς. Παρατηρήσαμε επίσης ότι ο ενδυναμωμένος πολίτης είναι το καλύτερο όπλο μας στην καταπολέμηση της διαφθοράς. Έγινε επίσης μνεία στο θέμα του προβληματισμού για τις περιοχές που βρίσκονται σε μεταπολεμική φάση, παρατηρώντας ότι οι αρχηγοί σε περιόδους πολέμου συνήθως έχουν στενούς δεσμούς με το οργανωμένο έγκλημα. Η αναποτελεσματική διακυβέρνηση σε

συνδυασμό με την ενδημική διαφθορά έχει ως αποτέλεσμα τη μη νομιμοποιημένη εξουσία και την κατάργηση της νομιμότητας.

Ακούσαμε για το συγκινητικό παράδειγμα ενός τοπικού κινήματος πολιτών στη μεταπολεμική Γουατεμάλα το οποίο πολέμησε με επιτυχία, χρησιμοποιώντας μη βίαια μέσα, εγκατεστημένα δίκτυα διακίνησης ναρκωτικών μέσω της ανάπτυξης συμμαχιών και της ενημέρωσης. Μάθαμε επίσης ότι η εκπαίδευση έχει καθοριστικό ρόλο στην ενδυνάμωση της νεολαίας αλλά και των ενηλίκων, μέσω της ενημέρωσης για τα δικαιώματά τους και τη δύναμη της αντίστασης των πολιτών.

Ωστόσο γνωρίζουμε για τα ανεπαρκή νομικά πλαίσια και τον περιορισμένο χώρο δράσης και λειτουργίας της κοινωνίας των πολιτών σε πολλές χώρες. Εκφράσαμε τη βαθύτατη ανησυχία μας για το αυξανόμενο επίπεδο απειλής, εκφοβισμού και κακοποίησης που αντιμετωπίζουν οι υπέρμαχοι της διαφάνειας διεθνώς. Σημειώσαμε επίσης μεγάλη πρόοδο στα σχέδιά μας για την ίδρυση ενός δικτύου αλληλεγγύης και την παροχή υποστήριξης και προστασίας στους υπέρμαχους της διαφάνειας που φοβούνται για τη ζωή τους ή αντιμετωπίζουν άλλου είδους απειλές.

Συζητήσαμε τις απειλές προς μεμονωμένα άτομα και οργανισμούς που είναι υπεύθυνοι για τη διεξαγωγή ερευνών σχετικά με τη διαφθορά και ιδιαίτερα αυτά που έχουν στο στόχαστρο πολιτικά ισχυρούς. Συζητήσαμε το εύρος των στρατηγικών που χρησιμοποιούνται για να σταματήσουν τις έρευνες και τα μέτρα που μπορούν να συμβάλουν στην προστασία απέναντι σε αυτές. Τα μέτρα αυτά περιλαμβάνουν την ανάγκη αυτόνομης καταστατικής βάσης των φορέων που διεξάγουν τις σχετικές έρευνες, την επιλογή των επικεφαλής τους με βάση τις ικανότητες και την εμπειρία τους, τον διορισμό τους για μια περίοδο επτά ετών και την απόλυτη δικαιοδοσία τους στη λήψη αποφάσεων.

Εγκρίναμε επίσης ψήφισμα που εκφράζει την οργή μας και καλεί τη Νιγηριανή Κυβέρνηση και την παγκόσμια κοινότητα να αναλάβουν επείγουσα δράση για την διασφάλιση της σωματικής ακεραιότητας του Nuhu Ribadu, πρώην προέδρου της Νιγηριανής Επιτροπής Οικονομικού Εγκλήματος (EFCC), που αυτή τη στιγμή φοβάται για πιθανά μοιραία αντίποινα για τις έρευνες που έχει διεξαγάγει.

Διαφθορά στους τομείς φυσικών πόρων και ενέργειας

Ίσως σε κανέναν άλλο τομέα δεν είναι τόσο εμφανής όσο η καταστροφική σπατάλη δυναμικού που προκύπτει από τη διαφθορά στους τομείς άντλησης πετρελαίου και φυσικού αερίου. Αναγνωρίσαμε την τραγική κατάσταση χωρών, πλούσιων σε φυσικούς πόρους των οποίων όμως οι πολίτες ταλανίζονται από τη φτώχεια. Η πολυσύνθετη φύση τους και τα οικονομικά μεγέθη καθιστούν τους τομείς άντλησης ενεργειακών πόρων ιδιαίτερα επιρρεπείς στη διαφθορά αλλά και σε προνομιακή θέση για να καθοδηγήσουν την οικονομική ανάπτυξη.

Εξετάσαμε ευρέως τις συνέπειες της διαφθοράς στην αξιοποίηση των φυσικών πόρων και συζητήσαμε στρατηγικές και συνεργασίες για να τις αντιμετωπίσουμε. Οι βασικοί ομιλητές κάλεσαν τις επιχειρήσεις να εντείνουν τις προσπάθειες για τον περιορισμό της υπονόμησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων από τη διαφθορά στις πλούσιες σε φυσικούς πόρους χώρες, επισημαίνοντας ότι οι έως τώρα πρακτικές είναι κυρίως παθητικές.

Αναγνωρίσαμε επίσης το πρόβλημα της έλλειψης εφαρμογής μέτρων και αντι-κινήτρων για την υιοθέτηση συμπεριφορών διαφθοράς από τις βιομηχανίες, που είναι απαραίτητα για να διασφαλίσουμε τη διαφανή και βιώσιμη άντληση φυσικών και ενεργειακών πόρων. Επισημάνθηκε ο κρίσιμος ρόλος της κοινωνίας των πολιτών στην απεικόνιση του ανθρώπινου κόστους της διαφθοράς στον τομέα των φυσικών πόρων και εντοπίστηκε η ανάγκη για την οργή που έχει και στο παρελθόν υπάρξει κινητήριο δύναμη για εκστρατείες σχετικές με κοινωνικά θέματα.

Είδαμε αποδείξεις παράνομου πλουτισμού όπως στις υπέρογκες δαπάνες της οικογένειας του Προέδρου της Ισημερινής Γουινέας, μεταξύ των οποίων αποδείξεις για μία έπαυλη των \$36.000.000 στο Μαλιμπού της Καλιφόρνια και για ένα λογαριασμό πιστωτικής κάρτας \$250.000 από ευρωπαϊκό κατάστημα μόδας - πρόκειται για μία χώρα πλούσια σε πετρέλαιο, με τον υψηλότερο δείκτη οικονομικής ανάπτυξης στον κόσμο αλλά στην οποία μία σημαντική μερίδα του πληθυσμού ζει με λιγότερο από ένα δολάριο την ημέρα.

Εξετάζοντας ειδικότερα τη διαφάνεια στο πετρέλαιο και το φυσικό αέριο, συζητήσαμε την Πρωτοβουλία Διαφάνειας στις Βιομηχανίες Εξόρυξης (EITI), αναγνωρίζοντας την ανάγκη για μεγαλύτερη ενημέρωση της κοινής γνώμης σχετικά με την αποστολή της καθώς και το γεγονός ότι και άλλοι τομείς μπορούν να επωφεληθούν από την προσέγγιση EITI.

Συνάδελφοι από την Ανατολική Ευρώπη και την Κεντρική Ασία παρουσίασαν την εμπειρία τους στην ανίχνευση εισοδημάτων από πετρέλαιο και φυσικό αέριο, στο συγκεκριμένο πλαίσιο της μετάβασης. Συζητήθηκαν ευρέως οι τοπικές εμπειρίες και η σημασία μέτρων αντιμετώπισης της διαφθοράς στην αξιοποίηση των φυσικών πόρων, προσαρμοσμένων στις τοπικές συνθήκες.

Συζητήσαμε πώς η καλύτερη εφαρμογή και ενημέρωση για τα δικαιώματα χρήσης πόρων μπορεί να συμβάλει στη βελτίωση της διαχείρισης των φυσικών πόρων αλλά και προειδοποιήσαμε ότι θα χρειαστεί ιδιαίτερη προσοχή στα δικαιώματα των περιθωριοποιημένων ομάδων όπως οι αγροτικές ή φτωχές κοινότητες.

Κλιματική αλλαγή και διαφθορά

Στην εναρκτήρια συνεδρία της 13^{ης} Παγκόσμιας Συνδιάσκεψης η κλιματική αλλαγή παρουσιάστηκε ως «πιθανόν το σημαντικότερο πρόβλημα διακυβέρνησης που έχει αντιμετωπίσει ποτέ η ανθρωπότητα». Από τα χρηματιστήρια υδρογονανθράκων

μέχρι τη μετακίνηση πληθυσμών, την προστασία των δασών και της βιοποικιλότητας και τη διαχείριση της ολοένα αυξανόμενης λειψυδρίας η τρωτότητα στη διαφθορά απειλεί να επιδεινώσει τα περιβαλλοντικά προβλήματα και να υπονομεύσει τις προσπάθειές μας να τα διαχειριστούμε.

Η συνδιάσκεψη αναγνώρισε ότι η κλιματική αλλαγή έχει τη δυνατότητα να υπονομεύσει ή να αναστρέψει την πρόσφατη πρόοδο στη μείωση της παγκόσμιας φτώχειας. Έτσι, αυτοί που εργάζονται για να περιορίσουν τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής και αυτοί που εργάζονται για τη διεθνή διαφάνεια μοιράζονται τον κοινό στόχο ενός βιώσιμου μέλλοντος. Αν κι έχει υπάρξει μακρόχρονη συνεργασία σε άλλους περιβαλλοντικούς τομείς, όπως τα δάση, η αλιεία και το πόσιμο νερό, αυτή η συνδιάσκεψη ήταν η πρώτη στην ιστορία του Διεθνούς Συμβουλίου κατά της Διαφθοράς που επικεντρώθηκε ξεκάθαρα στο ζήτημα της κλιματικής αλλαγής.

Μια σειρά συνεδριάσεων των ομάδων εργασίας εξέτασε το εύρος της διαφθοράς τόσο μέσα στα συστήματα διαχείρισης της κλιματικής αλλαγής όσο και στη διακίνηση εισοδημάτων που σχετίζονται με αγορές & χρηματιστήρια υδρογονανθράκων. Σημειώθηκε ότι ήδη διερευνούνται καταγγελίες για φαινόμενα διαφθοράς και ότι έχουν εντοπιστεί αυξημένοι κίνδυνοι διαφθοράς σε ποικίλους τομείς χρηματοδότησης που σχετίζεται με τους υδρογονάνθρακες, όπως ο έλεγχος γνησιότητας έργων για Μηχανισμούς Καθαρής Ανάπτυξης (Clean Development Management projects).

Επιπλέον επισημάνθηκε ότι το σύστημα καταπολέμησης της κλιματικής αλλαγής που βασίζεται στη συνθήκη του Kyoto κινδυνεύει να αποτύχει αν χαθεί η εμπιστοσύνη στην αποτελεσματικότητά του από κυβερνήσεις, επιχειρήσεις, χρηματοπιστωτικές αγορές και κοινωνία των πολιτών. Πράγματι, υπάρχουν ήδη σοβαροί ισχυρισμοί ότι το βασισμένο στο Kyoto σύστημα έχει θέσει θύμα «πολιτικής διαπραγμάτευσης», η οποία εμποδίζει την υλοποίηση των ελειμμάτων στις αναπτυσσόμενες χώρες καθώς και ότι βραχυπρόθεσμοι σχεδιασμοί για την αποτελεσματικότητα της αγοράς έχουν υπερκεράσει τα μακροπρόθεσμα οφέλη, ενός συστήματος που μειώνει τις εκπομπές αερίων θερμοκηπίου και ελαχιστοποιεί τις αρνητικές επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, σε αυτούς που επηρεάζονται άμεσα από αυτή.

Με αυτό το σκεπτικό, η συνδιάσκεψη προτείνει την ενσωμάτωση μηχανισμών κατά της διαφθοράς στις διαδικασίες διαχείρισης και υλοποίησης κάθε μελλοντικού συστήματος που βασίζεται στην συνθήκη του Kyoto και καλεί τόσο τις περιβαλλοντικές οργανώσεις όσο και το κίνημα κατά της διαφθοράς να συνεργαστούν πιο ενεργά για τη διασφάλιση του θετικού αποτελέσματος.

Η συνδιάσκεψη αναγνωρίζει ότι η κλιματική αλλαγή είναι κάτι παραπάνω από ένα περιβαλλοντικό ζήτημα. Είναι ένα ζήτημα κοινωνικής δικαιοσύνης και αναγνωρίζεται ολοένα και περισσότερο ως τέτοιο. Ο περιορισμός των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής, μέσω μέτρων μετριασμού και προσαρμογής απαιτεί μια ουσιώδη μεταφορά χρήματος της τάξης των 100-200 δις δολαρίων ετησίως από τις πλούσιες χώρες στις φτωχές. Η χρηματοδότηση αυτή μπορεί να υλοποιηθεί τόσο μέσω απευθείας δημόσιας χρηματοδότησης όσο και μέσω μηχανισμών της αγοράς.

Υπάρχουν σημαντικοί και αυξανόμενοι κίνδυνοι διαφθοράς σε όλα τα στάδια αυτής της διαδικασίας, στη συγκέντρωση του κεφαλαίου, στους μηχανισμούς διαχείρισης πόρων και στη διασφάλιση του τελικού αποτελέσματος. Είναι κρίσιμης σημασίας να εξασφαλίσουμε ότι η διαφθορά δεν θα υπονομεύσει την αποτελεσματικότητα ή τη δημόσια στήριξη για την ανάληψη δράσης κατά της διαφθοράς. Είναι πιθανόν αρκετά από τα χαρακτηριστικά της κλιματικής χρηματοδότησης να προσομοιάζουν σε αυτά της διεθνούς αναπτυξιακής χρηματοδότησης κι έτσι υπάρχει ήδη προηγούμενη σχετική εμπειρία. Ωστόσο η συνδιάσκεψη αναγνώρισε επίσης και κάποια μοναδικά

χαρακτηριστικά και ευαίσθησιες της κλιματικής χρηματοδότησης, που χρήζουν ιδιαίτερης προσοχής στη διαδικασία εφαρμογής μέτρων κατά της διαφθοράς.

Αναζητήσαμε το συσχετισμό μεταξύ διαφθοράς, παράνομης υλοτομίας και κλιματικής αλλαγής, παρατηρώντας ότι η αποτελεσματική εφαρμογή μέτρων είναι αδύνατη όσο διευρύνεται η διαφθορά. Προσπαθήσαμε εντούτοις να διαχωρίσουμε τη διαφθορά από την παράνομη υλοτομία προκειμένου να αντιμετωπίσουμε καθολικά τα πολυσύνθετα ζητήματα διαχείρισης.

Επομένως η συνδιάσκεψη αναγνωρίζει ότι υπάρχουν πειστικά επιχειρήματα για την ανάπτυξη μιας ενεργούς συνεργασίας μεταξύ αυτών που κατέχουν την εξειδίκευση (τεχνογνωσία) και τη δύναμη για την αντιμετώπιση της διαφθοράς και αυτών που κατέχουν εξειδίκευση και εμπειρία στον σχεδιασμό της παγκόσμιας απάντησης απέναντι στην κλιματική αλλαγή.

VI. Βιώσιμη Παγκοσμιοποίηση

Οι εμπορικές συναλλαγές, η διευκόλυνση των μετακινήσεων και η ανάπτυξη στον τομέα των τηλεπικοινωνιών έχουν φέρει τους πολίτες των κρατών πιο κοντά. Δεδομένων των σημαντικών επιδράσεων της βιομηχανικής δραστηριότητας στην κλιματική αλλαγή καθώς των πολλαπλασιαστικών αποτελεσμάτων (domino effect) της παγκόσμιας κρίσης του χρηματοπιστωτικού τομέα και της αγοράς, που δεν γνωρίζουν πλέον σύνορα, αναμφισβήτητα η παγκοσμιοποίηση αποτελεί μια πραγματικότητα. Παράλληλα, η διαφθορά, επίσης παγκοσμιοποιείται και κατά συνέπεια μόνο μια παγκόσμια κινητοποίηση θα μπορούσε να είναι επαρκής και αποτελεσματική.

Σε συνέχεια μιας πρόσφατης έρευνας της WWF, στην οποία εκτιμάται ότι προκειμένου να εξυπηρετηθούν οι ανάγκες μας μέχρι τα μέσα του 21^{ου} αιώνα χρειαζόμαστε φυσικούς πόρους διπλάσιου μεγέθους της κλίμακας της γης, εξετάσαμε πως η διαφθορά δυσχεραίνει τη βιώσιμη ανάπτυξη στον περιβαλλοντικό, στον κοινωνικό και στον οικονομικό τομέα καθώς και πως η διαφθορά εντάσσεται μεταξύ των μη συνιστώμενων πρακτικών που προάγουν τη βιωσιμότητα.

Εξετάσαμε τη βιωσιμότητα και την αποτελεσματικότητα προτάσεων παγκόσμιας διακυβέρνησης που επιζητούν τη δραστηριοποίηση των κυβερνήσεων, όπως η Συνθήκη των Ηνωμένων Εθνών για την καταπολέμηση της διαφθοράς (UNCAC) και της Συνθήκης του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης κατά της Δωροδοκίας, εστιάζουν στην αποτελεσματικότερη παροχή αναπτυξιακής βοήθειας, προβλέπουν τη συμμετοχή των διακυβερνητικών οργανισμών, όπως η Παγκόσμια Τράπεζα και η Αφρικανική Ένωση, καθώς και της κοινωνίας των πολιτών, συμπεριλαμβανομένης της ενεργούς υποστήριξης του κινήματος κατά της διαφθοράς. Επιπρόσθετα, υπογραμμίσαμε τον καθοριστικό ρόλο των νέων τεχνολογιών και ειδικότερα των νέων μεθόδων επικοινωνίας καθώς και των μέσων μαζικής ενημέρωσης.

Επισημάναμε ότι η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για την καταπολέμηση της διαφθοράς (UNCAC) αποτελεί το πιο πολλά υποσχόμενο μέσο το οποίο έχουμε στη διάθεσή μας προκειμένου να καθορίσουμε ένα κοινό πλαίσιο δράσης και να διαχειριστούμε διασυννοριακά ζητήματα. Ωστόσο, εκφράσαμε την ανησυχία μας ότι ελλείψει ενός αποτελεσματικού εποπτικού μηχανισμού, η εφαρμογή της εν λόγω Συνθήκης ενδεχομένως να αποτύχει στην καταπολέμηση της διαφθοράς σε βάθος, γεγονός που θα έχει καταστροφικές συνέπειες για την παγκόσμια ειρήνη, ασφάλεια και βιώσιμη παγκοσμιοποίηση. Υπογραμμίσαμε δε την καθοριστική σημασία της

σφαιρικής προσέγγισης σχετικά με την τεχνική βοήθεια προκειμένου να επιτευχθεί η αποτελεσματικότερη εφαρμογή της Συνθήκης.

Καλέσαμε τις κυβερνήσεις να υιοθετήσουν έναν πιο διαφανή και συμμετοχικό εποπτικό μηχανισμό για την επόμενη Συνδιάσκεψη των κρατών-μελών που θα πραγματοποιηθεί στην Doha το 2009, υπογραμμίζοντας την πρόσκληση της Κυβέρνησης του Κατάρ προς την κοινωνία των πολιτών προκειμένου να συμμετάσχει μαζικά στη Συνδιάσκεψη. Επίσης, δεσμευτήκαμε να εργαζόμαστε στενά για τους επόμενους δώδεκα μήνες, με σκοπό να σχεδιάσουμε εθνικές και περιφερειακές εκστρατείες που θα συμβάλουν στην ενθάρρυνση της πολιτικής βούλησης των κρατών που δεν έχουν επικυρώσει ακόμα τη Συνθήκη, ώστε να το πράξουν, καθώς και στην υιοθέτηση ενός κοινώς αποδεκτού εποπτικού μηχανισμού.

Όσον αφορά την Συνθήκη κατά της Δωροδοκίας ξένων αξιωματούχων του ΟΟΣΑ, τονίσαμε τη συνεχιζόμενη αρνητική στάση του Ηνωμένου Βασιλείου, που προκύπτει από σχετική απόφαση, να τερματίσει τη διεξαγωγή ερευνών για τη συμφωνία της ΒΑΕ και της AL Yamamah με τη Σαουδική Αραβία. Συζητήσαμε την τελευταία κριτική έκθεση της ομάδας εργασίας του ΟΟΣΑ, στην οποία τονίζεται η ελλιπής βούληση του Ηνωμένου Βασιλείου να θεσπίσει ένα αντίστοιχο νόμο κατά της δωροδοκίας σχεδόν μια δεκαετία μετά την υιοθέτηση της Συνθήκης.

Επιπρόσθετα, ενημερωθήκαμε ότι η ομάδα εργασίας του ΟΟΣΑ ζήτησε να ξεκινήσει ξανά η έρευνα, εφόσον περιορισθεί ο βαθμός απειλής που είχε ως αποτέλεσμα να μην ολοκληρωθεί η εν λόγω διαδικασία. Αναγνωρίσαμε την πρόκληση που τίθεται σχετικά με την απειλή της ακεραιότητας και την αξιοπιστίας της εν λόγω Συνθήκης λόγω των προαναφερθέντων γεγονότων. Αναγνωρίσαμε δε τη συλλογική ευθύνη για τη μη συμμόρφωση του Ηνωμένου Βασιλείου με τη Συνθήκη. Ενημερωθήκαμε επίσης ότι υπάρχει νέα συμφωνία και επικρατεί αισιοδοξία ότι η ομάδα εργασίας του ΟΟΣΑ και το Ηνωμένο Βασίλειο θα συνεργαστούν προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι όποιες ελλείψεις και εκφράζουμε τη δέσμευσή μας ότι θα υποστηρίξουμε αυτή τη διαδικασία με κάθε δυνατό μέσο.

Εστίασαμε στην ανάκτηση των περιουσιακών στοιχείων βάσει των ρυθμίσεων της Συνθήκης των Ηνωμένων Εθνών, αναγνωρίζοντας ότι η ελευθερία της πληροφόρησης είναι καθοριστικό συστατικό της επιτυχίας καθώς και ένα ισχυρό εργαλείο για την κοινωνία των πολιτών. Έχουμε δει, στην Ελβετία, την επίτευξη συμμαχιών της κοινωνίας των πολιτών με ομάδες στην Αγκόλα και τη Νιγηρία, για παράδειγμα, σχετικά με την επιστροφή κλεμμένων περιουσιακών στοιχείων. Γνωρίζουμε, ωστόσο, τους κινδύνους που τίθενται και την ανάγκη εισαγωγής διαφανών κριτηρίων κατά την εν λόγω διαδικασία. Επισημάναμε δε την ανάγκη οι τράπεζες να κάνουν περισσότερες προσπάθειες προκειμένου να εξασφαλίσουν ότι επιτυγχάνεται αποτελεσματική επικοινωνία μεταξύ τους και προάγουν πολιτικές που αποτρέπουν τη συνεργασία με διεφθαρμένους πολίτες.

Αναγνωρίσαμε τις διαβρωτικές επιπτώσεις της πολιτικής διαφθοράς, θεωρώντας τη ως τη μεγαλύτερη απειλή στη δημοκρατική διακυβέρνηση του 21^{ου} αιώνα και εντοπίσαμε τη διαφάνεια (αποκάλυψη πληροφοριών) και την εποπτεία της κοινωνίας των πολιτών ως ζωτικό μέτρο αντιμετώπισης.

Μαζί με εκπροσώπους τους ιδιωτικού τομέα, της κοινωνίας των πολιτών και των κυβερνήσεων απარიθμήσαμε στοιχεία κατά της διαφθοράς από τα προγράμματα Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης, υπογραμμίζοντας εκ νέου τη σημασία της «Παγκόσμιας Συμμαχίας» (Global Compact) των Ηνωμένων Εθνών και της ομαδικής εθελοντικής δράσης από εταιρείες που προσπαθούν να αλλάξουν το περιβάλλον τους. Οι Επιχειρηματικές Αρχές για την Αντιμετώπιση της Δωροδοκίας, η

Πρωτοβουλία Διαφάνειας στις Βιομηχανίες Εξόρυξης και οι αρχές PACI του Παγκόσμιου Οικονομικού Φόρουμ παρέχουν διδακτικά παραδείγματα αυτής της προσέγγισης. Επίσης υπογραμμίσαμε την ευθύνη των επιχειρήσεων να διασφαλίσουν τη λήψη μέτρων κατά της διαφθοράς σε όλο το φάσμα της αλυσίδας προμηθειών μαζί με την ανάγκη για ανεξάρτητη διασφάλιση προγραμμάτων εταιρικής συμμόρφωσης.

Συνεχίσαμε τις αναζητήσεις μας για τον περιορισμό των επιπτώσεων της διαφθοράς στην αποτελεσματικότητα της αναπτυξιακής βοήθειας, συζητώντας την ευθύνη θεσμών όπως η Παγκόσμια Τράπεζα για τη διασφάλιση της διαφάνειας και της καλής διαχείρισης στη λειτουργία τους καθώς και την καλύτερη διαφάνεια τόσο από τους δωρητές όσο και από τους αποδέκτες της βοήθειας, ώστε να επιτρέψουν στην κοινωνία των πολιτών, τους ερευνητές και τους δημοσιογράφους την καλύτερη παρακολούθηση της ροής του χρήματος.

Παρατηρήσαμε ότι η αναπτυξιακή βοήθεια είναι ιδιαίτερα ευάλωτη σε μια περίοδο οικονομικής ύφεσης και ότι η διαφθορά χρησιμοποιείται συχνά ως πρόφαση για την διακοπή της βοήθειας. Έχουμε επομένως την ευθύνη να δείξουμε ότι η διαφθορά δεν ακυρώνει την προσπάθεια για παροχή βοήθειας, αλλά απεναντίας μπορεί να την ενισχύσει όταν είναι σχεδιασμένη για την ενδυνάμωση της καλύτερης διαχείρισης.

Επανερχόμενοι στις εργασίες της 12^{ης} Συνδιάσκεψης στη Γουατεμάλα το 2006, αναφερθήκαμε ξανά στη Διακήρυξη της Γουατεμάλας, συμφωνώντας ότι πρέπει να βελτιώσουμε τον έλεγχο των δεσμεύσεων των κρατών και να συνεχίσουμε τη διευκόλυνση συναντήσεων ανάμεσα σε εθνικές κυβερνήσεις και την κοινωνία των πολιτών στην περιοχή της Κεντρικής Αμερικής και της Καραϊβικής.

Οι συμμετέχοντες στη συνεδρία για την Ακεραιότητα των Νέων συμφώνησαν να καλέσουν το Διεθνές Συμβούλιο κατά της Διαφθοράς να συνεχίσει τη διεύρυνση της συνεργασίας του με τους νέους για τις μελλοντικές συνδιασκέψεις και απηύθυνε έκκληση προς το κίνημα κατά της διαφθοράς να στηρίξει ενεργά και να ενισχύσει την εκπαίδευση κατά της διαφθοράς και σχετικές πρωτοβουλίες νέων σε παγκόσμιο επίπεδο.

Συνοψίζοντας, παρατηρήσαμε ότι το ολοένα αυξανόμενο χάσμα ανάμεσα σε αυτούς που ωφελούνται από την παγκοσμιοποίηση και αυτούς μένουν πίσω, σχετίζεται άμεσα με τα ζητήματα της ειρήνης και της ασφάλειας που εξετάσαμε την πρώτη ημέρα της Συνδιάσκεψης.

Συμπεράσματα

Καθώς η 13^η Διεθνής Συνδιάσκεψη ολοκληρώνεται στην Αθήνα, κοιτάμε πίσω στις τέσσερις αυτές μέρες ανταλλαγής απόψεων και συζήτησης. Στηριζόμενοι στα βασικά ευρήματα βγάλαμε ουσιαστικότερα συμπεράσματα που θα οδηγήσουν την δουλειά μας και τη σκέψη μας στα επόμενα χρόνια.

Συμπεράναμε ότι η διεπιστημονική συνεργασία πρέπει να αποτελέσει προτεραιότητα για το κίνημα κατά της διαφθοράς, σημειώνοντας την υστέρηση στην πλήρη αναγνώριση και στον σχηματισμό των δεσμών μεταξύ της διαφθοράς και της κλιματικής αλλαγής καθώς επίσης μεταξύ της διαφθοράς και των ανθρώπινων δικαιωμάτων. Θα επιδιώξουμε να ισχυροποιήσουμε την δουλειά μας και να χρησιμοποιήσουμε ως οδηγό για το έργο μας την προστασία των ανθρώπινων δικαιωμάτων και τα περιβαλλοντικά κινήματα.

Αναγνωρίσαμε τη μακροπρόθεσμη σπουδαιότητα της Σύμβασης του ΟΗΕ (UNCAC) ως το παγκόσμιο, πλήρες πλαίσιο κατά της διαφθοράς για την πρόληψη και την καταπολέμησή της, ενώ παράλληλα διαπιστώσαμε την ανάγκη να ξεκινήσουμε σήμερα τις εργασίες για να αυξήσουμε την πολιτική βούληση σχετικά με τους μηχανισμούς επικύρωσης και αναθεώρησης.

Διαπιστώσαμε την ανάγκη για καλύτερη διαχείριση των πόρων: από το πόσιμο νερό, το πετρέλαιο, το αέριο μέχρι και την ξυλεία. Επίσης αναγνωρίσαμε ότι ένας ενημερωμένος και δυναμικός πολίτης αποτελεί το πιο ισχυρό εργαλείο κατά της διαφθοράς.

Από πολλές πλευρές ακούσαμε το κάλεσμα για μεγαλύτερη κοινωνική δέσμευση όσον αφορά θέματα που ποικίλουν μεταξύ ανάκτησης κλεμμένων περιουσιακών στοιχείων και χρηματικό-οικονομικές πολιτικές. Ως αποτέλεσμα εγκάλεσαμε Κυβερνήσεις ώστε να εξασφαλίσουν τον ζωτικό χώρο και την ελευθερία στις κοινωνίες για να μπορούν να λειτουργήσουν, και αντίστοιχα καλέσαμε τις κοινωνίες να ενδυναμώσουν την κυβέρνησή τους.

Σημειώσαμε ότι η οικονομική κρίση κρύβει ευκαιρίες για το κίνημα κατά της διαφθοράς, με την έννοια της καλύτερης οπτικής σε θέματα διακυβέρνησης και οικονομικών κανονισμών, ειδικότερα σε παγκόσμια κλίμακα. Παράλληλα όμως αποτελεί απειλή καθώς οι εταιρείες προσπαθούν να μειώσουν το κόστος και οι κυβερνήσεις δυσχεραίνουν τους ρυθμούς ανάπτυξης επιβαρύνοντας περαιτέρω τις φτωχότερες χώρες. Αποφασίσαμε να αγωνιστούμε ώστε η οικονομική κρίση να μην υποβαθμίσει την πρόοδο που έχει ήδη γίνει για την καταπολέμηση της διαφθοράς.

Επίλογος

Οι συζητήσεις μας για ένα ενιαίο σταθερό μέλλον συνεχίζουν να επιβαρύνουν τον άνθρωπο με κόστος διαφθοράς και άλλες μη-βιώσιμες πρακτικές. Πέρα από την παγκοσμιοποίηση που μας έχει κάνει πιο εξαρτημένους μεταξύ μας, μεγάλα κενά συνεχίζουν να υφίστανται με τις κοινωνίες να απομονώνονται λόγω πολιτικών, εθνικών, θρησκευτικών, και κοινωνικό-οικονομικών πεποιθήσεων, προκαλώντας τη μεγαλύτερη επιβάρυνση στο γυναικείο φύλο και τις μειονότητες.

Αν το κίνημα κατά της διαφθοράς, θέλει να παραμείνει ενημερωμένο και αποτελεσματικό πρέπει να αναγνωρίσουμε τη διαφορετικότητα και τον δομημένο ρόλο των δυνάμεων όπως και τους μηχανισμούς απόκλισης. Πρέπει να προσπαθήσουμε να προσεγγίσουμε και να ενεργοποιήσουμε την ανθρωπότητα και όλες τις ηλικιακές ομάδες. Αυτό σημαίνει ότι πρέπει να συνεχίσουμε να αναζητούμε

καινούργιους τρόπους επικοινωνίας, καινούργια δίκτυα και προσεγγίσεις στους πολίτες.

Επιβεβαιώσαμε την πεποίθησή μας ότι η διαφθορά επιβαρύνει όλους τους ανθρώπους και τελικά όλες τις κοινωνίες αλλά ότι οι φτωχοί θα υποστούν το μεγαλύτερο βάρος. Οι ίδιοι άνθρωποι υποφέρουν τα μέγιστα από τις κλιματικές αλλαγές και τις ασταθείς πρακτικές. Η διαρκής ανθρώπινη διαβίωση θα πρέπει να είναι προτεραιότητά μας και αυτό ξεκινάει με την προσπάθεια να τους δώσουμε μία πιο ισχυρή φωνή από αυτήν που οι πολίτες είχαν.

Τα συμπεράσματα της 13^{ης} Διεθνούς Συνδιάσκεψης κατά της Διαφθοράς στην Αθήνα, αναγνωρίζουν πλήρως ότι σε παγκόσμια κλίμακα οι τύχες μας συνδέονται στενά. Και δεσμεύουμε τους εαυτούς μας στην έμπρακτη καταπολέμηση της Διαφθοράς για να εγγυηθούμε ένα κοινό σταθερό μέλλον, ούτως ώστε να μπορέσουμε να παραδώσουμε στις επόμενες γενιές έναν κόσμο πιο καθαρό, υγιή και δίκαιο από αυτόν που κληρονομήσαμε.